

CONSILIUL PENTRU PREVENIREA ȘI ELIMINAREA DISCRIMINĂRII ȘI ASIGURAREA EGALITĂȚII

СОВЕТ ПО ПРЕДУПРЕЖДЕНИЮ И ЛИКВИДАЦИИ ДИСКРИМИНАЦИИ И ОБЕСПЕЧЕНИЮ РАВЕНСТВА
COUNCIL ON THE PREVENTION AND ELIMINATION OF DISCRIMINATION AND ENSURING EQUALITY

Adresa: Republica Moldova, Chișinău, MD-2004
bd. Ștefan cel Mare și Sfânt nr.180, bir. 405
tel.: +373 (0) 22 21-28-17

Адрес: Республика Молдова, Кишинёв, MD-2004
бул. Штефан чел Маре, 180, каб. 405
тел.: +373 (0) 22 21-28-17

DECIZIE din 20 noiembrie 2018 cauza nr. 85/18

Membrii Consiliului participanți la ședința de deliberare:

Ian FELDMAN – președinte
Svetlana DOLTU – membră
Andrei BRIGHIDIN – membru
Victorina LUCA – membră
Evghenii Alexandrovici GOLOȘCEAPOV – membru

au examinat, în ședință publică, susținerile scrise și verbale ale
petiționarei: XXXX

părți interesate: Alianța Organizațiilor Persoanelor cu Dizabilități (în continuare AOPD)

poziția: Ministerului Sănătății, Muncii și Protecției Sociale, Casei Naționale de Asigurări Sociale și

au deliberat, în ședință închisă, cu privire la următoarele.

I. Obiectul plângerii

Discriminare prin asociere pe criteriul de dizabilitate în exercitarea dreptului la reexaminarea și valorificarea acesteia.

II. Admisibilitatea obiectului plângerii

Plângerea corespunde cerințelor art. 13 din Legea cu privire la asigurarea egalității nr. 121/2012 și nu ridică excepțiile de inadmisibilitate prevăzute de pct. 42 din Legea cu privire la activitatea Consiliului pentru prevenirea și eliminarea discriminării și asigurarea egalității nr. 298/2012.

III. Susținerile părților

Alegațiile petiționarei

- 3.1 Petiționara notează că în anul 2013 s-a pensionat și a continuat să activeze până în decembrie 2017. În ianuarie 2018 s-a adresat către Casa teritorială de asigurări sociale Buiucani (CTAS Buiucani) cu solicitarea de recalculare și valorizare a pensiei pentru limită de vârstă. CTAS Buiucani a informatat petiționara că nu are dreptul la recalcularea și valorizarea pensiei. Petiționara mai indică că din 1999 până în anul 2012 a îngrijit la domiciliu de copilul cu dizabilități și notează că această perioadă nu i-a fost inclusă în stagiul de cotizare, deși, Consiliul s-a expus prin decizia pe cauza nr. 030/2013 cu constatarea discriminării prin asociere cu copiii cu dizabilități, recomandând ca această perioadă să fie asimilată stagiului de cotizare.

Susținerile Alianței Organizațiilor Persoanelor cu Dizabilități

- 3.2 AOPD a analizat această problemă și s-a implicat activ atunci când s-au făcut modificări la Legea privind sistemul public de pensii nr. 156-XIV din 14.10.1998, venind cu amendamente ca perioada de îngrijire a unei persoane cu dizabilități după 1999 să fie inclusă în stagiul. Partea interesată notează că a intervenit pe lângă CNAS cu solicitarea de a se prezenta estimativ numărul de persoane, pentru care ar fi necesar de realizat aceste calcule și conform răspunsului oferit de CNAS pentru circa 3000 persoane perioada de îngrijire a unei persoane cu dizabilități după 1999 nu a fost inclusă în stagiul.

Poziția Ministerului Sănătății, Muncii și Protecției Sociale

- 3.3 Baza lunară de calcul a pensiei după 1 ianuarie 1999 o constituie venitul lunar asigurat din toată perioada de activitate, iar stagiul de cotizare reprezintă însumarea perioadelor de activitate în care au fost plătite contribuțiile de asigurări sociale la bugetul asigurărilor sociale de stat. Cu toate acestea, Legea privind sistemul public de pensii nr. 156 din 14 octombrie 1998 prevede asimilarea anumitor perioade necontributive stagiului de cotizare.
- 3.4 Astfel, prin modificările operate prin Legea nr. 290 din 16.12.2016 pentru modificarea și completarea unor acte legislative la art. 5 alin. (2) din Legea nr. 156-XIV din 14 octombrie 1998 privind sistemul public de pensii, la perioadele necontributive ale asiguratului asimilate stagiului de cotizare a fost introdusă și perioada de îngrijire a unui copil cu dizabilitate severă sub vârsta de 18 ani de către unul dintre părinți, tutore, curator, până la angajarea în funcția de asistent personal.
- 3.5 Totodată, conform alin. (1) lit. d) art. 50 al Legii menționate supra, pe lângă perioadele specificate la articolul 5, în stagiul de cotizare se include și perioada de îngrijire a unui invalid de gradul I, a unui copil invalid sub vârsta de 16 ani, desfășurată până la 01.01.1999.
- 3.6 Suplimentar, referitor la dreptul de reexaminare a pensiei comunică că, potrivit prevederilor art. 46 a Legii nr. 780-XV din 14.12.2001 privind actele legislative, actul legislativ produce efecte numai în timpul cât este în vigoare și nu poate fi retroactiv sau ultraactiv. Respectiv, în cazul pensiilor stabilite până la 01.01.2017, stagiul de cotizare cu includerea perioadei de îngrijire a unui copil cu dizabilitate severă sub vârsta de 18 ani realizată după 01.01.1999, nu se reexaminează.
- 3.7 În ce privește valorizarea pensiilor, indică că potrivit art. 52¹ din Legea menționată, venitul mediu lunar asigurat realizat începând cu 1 ianuarie 1999 și inclus în calculul pensiilor pentru limită de vârstă și al pensiei de dizabilitate, stabilite până la 1 aprilie 2017, se valorizează reieșind din creșterea salariului mediu pe economie în anul precedent anului stabilirii pensiei față de anul realizării venitului asigurat, cu determinarea diferenței în mărimea pensiei.
- 3.8 Valorizarea pensiei pentru limită de vârstă și a pensiei de dizabilitate stabilite până la 1 aprilie 2017 se efectuează pe etape. Astfel, în anul 2017, începând cu 1 aprilie, au fost valorizate pensiile beneficiarilor de pensii stabilite în anii 2001-2008.
- 3.9 Începând cu 1 aprilie 2018 au fost valorizate pensiile pentru limită de vârstă și pensiile de dizabilitate stabilite în anii 2012-2013, iar începând cu 1 octombrie 2018 se valorizează pensiile pentru limită de vârstă și pensiile de dizabilitate stabilite în perioada 1 ianuarie 2014 -31 martie 2017.

Poziția Casei Naționale de Asigurări Sociale

- 3.10 Conform art.15 al Legii privind sistemul public de pensii nr. 156-XIV din 14.10.1998, până la 01.01.2017 pensia integrală pentru limită de vârstă se stabilea la împlinirea vârstei de pensionare - 57 de ani pentru femei, cu condiția realizării unui stagiul de cotizare de 30 ani sau de cel puțin 15 ani - pentru o pensie parțială pentru limită de vârstă, calculată proporțional numărului de ani de cotizare. Stagiul de cotizare este însumarea perioadelor de activitate în care s-a plătit contribuția la fondul de pensii.
- 3.11 Totodată, în sistemul public de pensii, la determinarea stagiului de cotizare la perioadele contributive se asimilează și perioade necontributive prevăzute în art. 5 al Legii nr. 156-XIV din 14.10.1998, precum perioada de îngrijire a copiilor până la vârsta de 3 ani.
- 3.12 Concomitent, conform art. 50 al Legii nr. 156-XIV din 14.10.1998 în stagiul de cotizare se include perioada îngrijirii unui copil invalid sub vârsta de 16 ani, realizată până la 01.01.1999.
- 3.13 Astfel, în rezultatul examinării documentelor de pensionare s-a constatat, că petiționara, beneficiază, începând cu 17.06.2013, de pensie parțială pentru limită de vârstă pentru un stagiul de cotizare realizat până la 01.01.1999 de 22,8 ani și după 01.01.1999 de 0,8 ani (în total 23,6 ani).
- 3.14 La determinarea stagiului de cotizare au fost incluse perioadele de activitate conform înscrierilor din carnetul de muncă, cât și perioadele necontributive: perioada de îngrijire a copilului până la vârsta de 3 ani (09.01.1992-04.11.1993), și perioada îngrijirii copilului cu dizabilitate din copilărie fiicei Ana, născută la 09.01.1992, de la 05.11.1993 până la 31.12.1998.
- 3.15 Mai informează că, prin Legea pentru modificarea și completarea unor acte legislative nr.290 din 16.12.2016, în vigoare de la 01.01.2017, articolul 5 alin. (2) din Legea nr.156-XIV din

14.10.1998 privind sistemul public de pensii a fost completat cu unele perioade necontributive, inclusiv cu perioada de îngrijire a unui copil cu dizabilitate severă sub vârsta de 18 ani de către unul dintre părinți, tutore, curator, până la angajarea în funcția de asistent personal.

- 3.16 Potrivit prevederilor art. 46 a Legii nr. 780-XV din 14.12.2001 privind actele legislative, actul legislativ produce efecte numai în timpul cât este în vigoare și nu poate fi retroactiv sau ultraactiv. Respectiv, în cazul pensiilor stabilite până la 01.01.2017, stagiul de cotizare cu includerea perioadei de îngrijire a unui copil cu dizabilitate severă sub vârsta de 18 ani realizată după 01.01.1999, nu se reexaminează.
- 3.17 Suplimentar, potrivit alin. (3) art. VIII al Legii nr.290 din 16.12.2016 pentru modificarea și completarea unor acte legislative, reexaminarea pensiilor pensionarilor care au activat cel puțin 2 ani după pensionare se aplică doar în cazul pensiilor pentru limită de vârstă stabilite începând cu 01.01.2017.

IV. Dreptul național și internațional relevant

- 4.1 **Constituția Republicii Moldova la art. 16 alin. (2)** prevede că toți cetățenii Republicii Moldova sunt egali în fața legii și a autorităților publice, fără deosebire de rasă, naționalitate, origine etnică, limbă, religie, sex, opinie, apartenență politică, avere sau de origine socială; **art. 47 alin. (2)** cetățenii au dreptul la asigurare în caz de: șomaj, boală, invaliditate, văduvie, bătrânețe sau în celelalte cazuri de pierdere a mijloacelor de subzistență, în urma unor împrejurări independente de voința lor; **art. 54 alin. (1)** în Republica Moldova nu pot fi adoptate legi care ar suprima sau ar diminua drepturile și libertățile fundamentale ale omului și cetățeanului; **alin. (2)** exercițiul drepturilor și libertăților nu poate fi supus altor restrângeri decât celor prevăzute de lege, care corespund normelor unanim recunoscute ale dreptului internațional și sunt necesare în interesele securității naționale, integrității teritoriale, bunăstării economice a țării, ordinii publice, în scopul prevenirii tulburărilor în masă și infracțiunilor, protejării drepturilor, libertăților și demnității altor persoane, împiedicării divulgării informațiilor confidențiale sau garantării autorității și imparțialității justiției; **alin. (4)** restrângerea trebuie să fie proporțională cu situația care a determinat-o și nu poate atinge existența dreptului sau a libertății.
- 4.2 **Legea nr. 121/2012 cu privire la asigurarea egalității la art. 1 alin. (1)** stabilește că scopul prezentei legi este prevenirea și combaterea discriminării, precum și asigurarea egalității tuturor persoanelor aflate pe teritoriul Republicii Moldova în sferile politică, economică, socială, culturală și alte sfere ale vieții, fără deosebire de rasă, culoare, naționalitate, origine etnică, limbă, religie sau convingeri, sex, vârstă, dizabilitate, opinie, apartenență politică sau orice alt criteriu similar; **art. 2** oferă definiția discriminării ca fiind orice deosebire, excludere, restricție ori preferință în drepturi și libertăți a persoanei sau a unui grup de persoane, precum și susținerea comportamentului discriminatoriu bazat pe criteriile reale, stipulate de prezenta lege sau pe criterii presupuse; discriminare directă – tratarea unei persoane în baza oricărui dintre criteriile prohibitive în manieră mai puțin favorabilă decât tratarea altei persoane într-o situație comparabilă; acomodare rezonabilă – orice modificare sau adaptare necesară și adecvată, într-un caz particular, care nu impune o sarcină disproporționată sau nejustificată atunci când este nevoie pentru a asigura unei persoane, în cazurile stabilite de lege, exercitarea drepturilor și libertăților fundamentale în condiții de egalitate cu ceilalți; **art. 3** stabilește că subiecți în domeniul discriminării sunt persoanele fizice și juridice din domeniul public și privat; **art. 4** formele grave ale discriminării sunt: **lit. a)** promovarea sau practicarea discriminării de către autoritățile publice; **art. 6** orice formă de discriminare este interzisă. Promovarea unei politici sau efectuarea unor acțiuni sau inacțiuni care încalcă egalitatea în drepturi a persoanelor trebuie să fie înlăturată de autoritățile publice competente și sancționată conform legislației; **art. 8 lit. c)** interzice orice formă de discriminare privind accesul persoanelor la servicii de protecție socială.
- 4.3 **Legea nr. 156-XIV/1998 privind sistemul public de pensii la art. 5 alin.(2) lit. d)** prevede că perioada de îngrijire a unui copil cu dizabilitate severă sub vârsta de 18 ani de către unul dintre părinți, tutore, curator, până la angajarea în funcția de asistent personal; **art. 33 alin. (1)** reexaminarea drepturilor la pensie se efectuează în cazul: **lit. c)** persoanelor care continuă să activeze după realizarea dreptului la pensie pentru limită de vârstă; **alin. (3)** reexaminarea drepturilor la pensie se efectuează în condițiile prezentei legi; **alin. (4)¹** pensionarii care activează sau au activat în câmpul muncii după realizarea dreptului la pensie

pentru limită de vârstă în condițiile prezentei legi pot solicita reexaminarea pensiei nu mai des decât o dată la doi ani, cu condiția că pensia calculată conform formulelor din anexe, părți integrante ale prezentei legi, este mai mare decât pensia aflată în plată; **art. 50 alin. (1) lit. d)** în afară de perioadele specificate la art.5, în stagiul de cotizare se includ perioadele în care s-au desfășurat următoarele activități până la 1 ianuarie 1999: îngrijirea unui invalid de gradul I, a unui copil invalid sub vârsta de 16 ani sau a unei persoane care a depășit vârsta de 75 de ani; **art. 52¹ alin. (1)** venitul mediu lunar asigurat realizat începând cu 1 ianuarie 1999 și inclus în calculul pensiilor pentru limită de vârstă și al pensiei de dizabilitate, stabilite până la 1 aprilie 2017, se valorizează reieșind din creșterea salariului mediu pe economie în anul precedent anului stabilirii pensiei față de anul realizării venitului asigurat, cu determinarea diferenței în mărimea pensiei; **alin. (2)** diferența în mărimea pensiei obținute se indexează cu coeficientul cumulativ de indexare a pensiilor de la anul stabilirii pensiei până la anul valorizării venitului asigurat, stabilit de Guvern, și se adaugă la cuantumul pensiei în plată la data valorizării; **alin. (3)** valorizarea pensiei pentru limită de vârstă și a pensiei de dizabilitate stabilite până la 1 aprilie 2017 se va efectua pe etape. În anul 2017, începând cu 1 aprilie, se vor valoriza pensiile beneficiarilor de pensii stabilite în anii 2001–2008; **alin. (4)** începând cu 1 aprilie 2018 se valorizează pensiile pentru limită de vârstă și pensiile de dizabilitate stabilite în anii 2012–2013, iar începând cu 1 octombrie 2018 se valorizează pensiile pentru limită de vârstă și pensiile de dizabilitate stabilite în perioada 1 ianuarie 2014 – 31 martie 2017.

- 4.4 **Legea nr. 290/2016 pentru modificarea și completarea unor acte legislative din la art. III** prevede că Legea nr. 156-XIV din 14 octombrie 1998 privind pensiile de asigurări sociale de stat (republicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2004, nr. 42–44, art.247), cu modificările și completările ulterioare, se modifică și se completează după cum urmează: **pct. 25 art. 33 alin. (1)** se completează cu **lit. c)** având următorul cuprins: persoanelor care continuă să activeze după realizarea dreptului la pensie pentru limită de vârstă; **alin. (4¹)** pensionarii care activează sau au activat în câmpul muncii după realizarea dreptului la pensie pentru limită de vârstă în condițiile prezentei legi pot solicita reexaminarea pensiei nu mai des decât o dată la doi ani, cu condiția că pensia calculată conform formulelor din anexe, părți integrante ale prezentei legi, este mai mare decât pensia aflată în plată; **art. VIII alin. (3) punctul 25 din articolul III** în partea ce ține de **art. 33 alin. (1) lit. c) și alineatul (4¹)** se aplică în cazul pensiilor pentru limită de vârstă stabilite începând cu 1 ianuarie 2017.
- 4.5 **Carta socială europeană (revizuită) ratificată de Republica Moldova la 8 noiembrie 2001 la art. 12 pct. 1** prevede că în vederea exercitării efective a dreptului la securitate socială, părțile se angajează să stabilească sau să mențină un regim de securitate socială; **pct. 3** să depună eforturi pentru a aduce treptat regimul de securitate socială la un nivel mai ridicat.
- 4.6 **Pactul internațional cu privire la drepturile economice, sociale și culturale ratificat de Republica Moldova 26.04.1993 la art. 2 pct. 2** Statele părți la prezentul Pact se angajează să garanteze că drepturile enunțate în el vor fi exercitate fără nici o discriminare întemeiată pe rasă, culoare, sex, limbă, religie, opinie politică sau orice altă opinie, origine națională sau socială, avere, naștere sau orice altă împrejurare; **art. 9** prevede că Statele părți la prezentul Pact recunosc dreptul pe care îl are orice persoană la securitate socială, inclusiv asigurări sociale.
- 4.7 **Deciziile de inadmisibilitate nr. 112g/17 și nr. 89g/17 ale Curții Constituționale privind excepția de neconstituționalitate a Art. VIII alin. (3) din Legea nr. 290 din 16 decembrie 2016 pentru modificarea și completarea unor acte legislative din 27 iunie 2017 și din 06 septembrie 2017** unde Curtea a statuat că prevederile legislative care oferă dreptul la reexaminare a pensiei doar persoanelor care s-au pensionat începând cu 1 ianuarie 2017 sunt constituționale, or anterior adoptării acestei legi nu era prevăzut un asemenea drept de reexaminare a pensiei, astfel nu se poate susține că persoanele pensionate până la această dată și care au continuat să activeze în câmpul muncii au avut o „speranță legitimă” de a obține un bun. Totodată, nu se încalcă nici prevederile art. 16 din Constituție or, până la 1 ianuarie 2017, nimeni nu a beneficiat de dreptul la reexaminarea pensiei.

V. În concluzie, Consiliul reține următoarele

5.1 Analizând materialele dosarului, Consiliul reține că urmează să se pronunțe asupra existenței următoarelor fapte:

- i. discriminare prin asociere pe criteriu de dizabilitate în exercitarea dreptului la reexaminarea pensiei;
- ii. discriminare prin asociere pe criteriu de dizabilitate în exercitarea dreptului la valorizarea pensiei.

5.2 Consiliul stabilește că situațiile supuse examinării relevă în mod direct din dispozițiile legislației în vigoare. Astfel, în conformitate cu prevederile art. 12 alin. (1) lit. a) din Legea cu privire la asigurarea egalității nr. 121/2012, Consiliul va examina corespunderea legislației în vigoare cu standardele privind nediscriminarea.

Referitor la discriminarea prin asociere pe criteriu de dizabilitate în exercitarea dreptului la reexaminarea pensiei

5.3 Consiliul reamintește că, prin Decizia din 13.02.2014 emisă pe cauza nr. 030/2013, Consiliul a constatat că neinclusiunea perioadei de îngrijire a copiilor cu dizabilități severe în stagiul de cotizare a membrului de familie care oferea această îngrijire reprezintă discriminare prin asociere pe criteriu de dizabilitate în realizarea dreptului la asigurare socială. Consiliul a stabilit că în această situație statul trebuie să vină cu măsuri afirmative care să egaleze situația persoanelor care au îngrijit de copiii cu dizabilități severe la domiciliu, astfel încât să poată beneficia de pensie în condiții de egalitate cu cei care au avut posibilitatea reală de a munci și contribui la bugetul public de asigurări sociale.

5.4 Consiliul a luat act că prin modificările aduse la Legea privind sistemul public de pensii prin Legea nr. 290 din 16 decembrie 2016 perioada de îngrijire a unui copil cu dizabilități până la vârsta de 18 ani s-a introdus ca fiind o perioadă necontributivă asimilată stagiului de cotizare, prevederi care au început să fie aplicate din 1 ianuarie 2017.

5.5 Consiliul reține că petiționara, stabilindu-și pensia anterior intrării în vigoare acestor prevederi (17.06.2013), nu beneficiază de acestea, deoarece în stagiul de cotizare al petiționarei, perioada de îngrijire a copilului din 1999 până în anul 2012, nu a fost inclusă. Prin urmare, petiționara este în continuare victimă a discriminării prin asociere pe criteriu de dizabilitate în realizarea dreptului la asigurare socială.

5.6 Consiliul observă că din cauza intervenției tardive a statului în partea ce privește instituirea măsurii afirmative, cei 12 ani în care petiționara a îngrijit la domiciliu copilul său cu dizabilități severe și nu a putut efectiv să lucreze nu sunt incluși în stagiul de cotizare. Consiliul a luat act de faptul că CNAS, prin scrisoarea nr. c-208/18 din 23 februarie 2018, i-a comunicat petiționarei că nu există temei pentru ca pensia acesteia să fie revăzută. Consiliul este de opinie că deținătorii de obligații pe acest segment de referință au o abordare nu întocmai bazată pe drepturile omului, ori în caz contrar ar fi aplicat prevederile art. 33 alin. (1) lit. a) din Legea privind sistemul public de pensii nr. 156/1998.

5.7 În ședința de audieri, Consiliul a luat act de susținerile reprezentantului CNAS care a informat că la moment, sunt circa 3000 de persoane cărora perioada de îngrijire a unei persoane cu dizabilități de după 1999 nu le-a fost inclusă în stagiul de cotizare. Pe această cale, **Consiliul recomandă autorităților statului responsabile pe acest segment de referință, să intervină prompt pentru a asigura realizarea efectivă a egalității acestora în raport cu celelalte persoane, care beneficiază sau vor beneficia de aceste prevederi după introducerea lor.**

5.8 De asemenea, Consiliul a examinat alegațiile petiționarei și sub aspectul imposibilității de a beneficia de dreptul la reexaminare în condițiile în care aceasta a continuat să activeze după realizarea dreptului la pensie pentru limită de vârstă. Consiliul reamintește că pe marginea acestui aspect s-a pronunțat prin decizia pe cauza nr. 144/17¹. Consiliul a constatat că persoanele care și-au realizat dreptul la pensie până la 1 ianuarie 2017 și care au continuat să activeze după realizarea dreptului în cauză, nu vor putea beneficia de dreptul la recalcularea pensiei, astfel precum vor putea beneficia, începând cu anul 2019, persoanele

¹ http://egalitate.md/wp-content/uploads/2016/04/Decizie_constatare_par--ial--_144_2017.pdf

află în situație similară (sub aspectul continuării activității) care și-au stabilit dreptul la pensie după 1 ianuarie 2017. Consiliul a subliniat că acest tratament diferențiat în exercitarea unui drept instituit este determinat de data stabilirii pensiei, fiind interdependentă cu vârsta persoanei, or una din condițiile de stabilire a pensiei este atingerea vârstei de pensionare. Consiliul a recomandat Guvernului să excludă condiționalitatea legată de data exercitării dreptului la pensie pentru realizarea dreptului la recalcularea pensiei.

- 5.9 Consiliul a luat act că prin modificările aduse la Legea privind sistemul public de pensii prin Legea nr. 165 din 26 iulie 2018, reexaminarea pensiilor pentru limită de vârstă, se efectuează în raport cu stagiul de cotizare cumulată după realizarea dreptului la pensie pentru limită de vârstă. Odată cu intrarea în vigoare a acestor modificări (01.01.2019), realizarea dreptului de recalculare a pensiilor nu va fi condiționată de data exercitării dreptului la pensie.
- 5.10 Prin urmare, Consiliul respinge alegațiile petiționarei referitoare la discriminarea prin asociere pe criteriu de dizabilitate în exercitarea dreptului la reexaminare, or circumstanțele analizate au fost determinate de data stabilirii pensiei și nu pot fi asociate criteriului de dizabilitate.

Referitor la discriminarea prin asociere pe criteriu de dizabilitate în exercitarea dreptului la valorizarea pensiei

- 5.11 Consiliul reține poziția reprezentantei MSMPS care a indicat că în perioada de îngrijire a unei persoane cu dizabilități persoana nu a activat deci, nu este posibilă indexarea/valorizarea salariului, pe care petiționara nu l-a avut. Examinând materialele cauzei, Consiliul constată că, petiționata s-a pensionat la data de 17.06.2013, fiindu-i stabilită pensie parțială pentru limită de vârstă. Petiționara s-a angajat în câmpul muncii în luna august 2014 și activează până în prezent. Respectiv se constată că pentru perioada ianuarie 1999-iunie 2013 petiționara nu a beneficiat de salariu, iar în aceste circumstanțe, nu este posibilă indexarea/valorizarea unui venit care nu a fost obținut. Cu alte cuvinte, nu este posibilă indexarea venitului mediu lunar asigurat realizat începând cu 1 ianuarie 1999, reieșind din coeficientul de creștere a salariului mediu pe economie din perioadele contributive până la anul precedent anului de stabilire a pensiei în situația particulară a petiționarei.
- 5.12 Totodată, Consiliul constată că potrivit prevederilor art. 8 alin. (3) ale Legii privind sistemul public de pensii, perioada de îngrijire a unei persoane cu dizabilități se atribuie la perioadele necontributive, iar la determinarea venitului mediu lunar asigurat începând cu 1 ianuarie 1999 se ia în considerare salariul minim lunar pe țară la data calculării pensiei.
- 5.13 Conform datelor statistice femeile beneficiază de pensii pentru limită de vârstă mai mici decât bărbații. Cum a menționat Consiliul în cauza nr. 97/17², această situație este cauzată de disparitatea salarială de sex (14,5%), iar un aspect semnificativ al diferenței la pensie este cauzat de modul în care anumite perioade necontributive asimilate stagiului de cotizare se iau în considerare la calcularea pensiei. Astfel, Consiliul pentru a nu admite influențarea, inevitabil, negativă a cuantumului pensiei pentru limită de vârstă a femeilor, la determinarea venitului mediu lunar asigurat, începând cu 1 ianuarie 1999, recomandă să se ia în considerare salariul mediu lunar pe țară la data calculării pensiei prin operarea modificărilor corespunzătoare în art. 8 alin. (3) din Legea privind sistemul public de pensii nr.165/1998.

Astfel, conducându-se de prevederile art. 1-3, art. 8 lit. c), art. 15 alin. (4) din Legea cu privire la asigurarea egalității nr. 121 din 25.05.2012, coroborat cu pct. 61 din Legea cu privire la activitatea Consiliului pentru prevenirea și eliminarea discriminării și asigurarea egalității nr. 298 din 21.12.2012,

CONSILIUL DECIDE

1. Faptele constatate la pct. 5.3- 5.6 reprezintă discriminare continuă a petiționarei prin asociere pe criteriu de dizabilitate în realizarea dreptului la asigurare socială.
2. Faptele constatate la pct. 5.9- 5.11 nu reprezintă discriminare a petiționarei în exercitarea dreptului la reexaminarea pensiei.
3. Faptele constatate la pct. 5.12- 5.15 nu reprezintă discriminare a petiționarei în exercitarea dreptului la valorizarea pensiei.

² http://egalitate.md/wp-content/uploads/2016/04/Decizie_constatare_97_2017.pdf

4. Consiliul recomandă Casei Naționale de Asigurări Sociale și Ministerului Sănătății, Muncii și Protecției Sociale să elaboreze măsuri care să asigure condiții de egalitate (cu persoanele care și-au stabilit pensia **după intrarea în vigoare** a prevederilor legii nr. 290/2016) persoanelor, cărora nu le-a fost inclusă perioada de îngrijire a copilului cu dizabilități severe după anul 1999 în stagiul de cotizare, în virtutea faptului că și-au stabilit pensia pentru limita de vârstă **până la intrarea în vigoare** a prevederilor Legii nr. 290/2016.
5. Casa Națională de Asigurări Sociale și Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale vor informa Consiliul în termen de 30 de zile din momentul recepționării deciziei, despre măsurile întreprinse pentru soluționarea situației discriminatorii constatate sau măsurile planificate.
6. O copie a prezentei decizii se remite Guvernului și Parlamentului Republicii Moldova pentru a facilita implementarea recomandărilor formulate în punctul 4.
7. Decizia se comunică părților și va fi făcută publică pe adresa www.egalitate.md.
8. Decizia este cu drept de atac în instanța de contencios administrativ, conform prevederilor pct. 65 din Legea cu privire la activitatea Consiliului pentru prevenirea și eliminarea discriminării și asigurarea egalității nr. 298 din 21.12.2012 și Legii contenciosului administrativ nr. 793 din 10.02.2000.

Membrii Consiliului care au votat decizia:

Ian FELDMAN – președinte

Svetlana DOLTU – membră

Andrei BRIGHIDIN – membru

Victorina LUCA – membră

Evghenii Alexandrovici GOLOȘCEAPOV – membru